

Regisseur László Nemes over zijn frustrerende ervaringen met grote filmstudio's

'Hollywood wilde mij, maar niet mijn ideeën'

Na *Son of Saul* zou de Hongaarse regisseur László Nemes het helemaal gaan maken in de VS. Toch is zijn nieuwste film *Orphan* weer gewoon in Hongarije opgenomen. Over zijn complete desillusie met Hollywood wil hij wel wat kwijt.

ALEX MAZEREEUW

László Nemes is woedend, maar verkoopt het met een vrolijk gelaat. Het maakt zijn woede misschien nog wel dreigender, als of je een slechtnieuwsgeprek voert met iemand die alleen maar glimlacht. Dat het gesprek zich afspeelt in een zonovergoten tuin in Venetië tijdens het filmfestival aldaar maakt het nog bevreemdender.

Elf jaar geleden is het inmiddels dat Nemes debuteerde met het veelgeprezen Holocaust-drama *Son of Saul*, over een Joodse gevangene die in Auschwitz-Birkenau deel uitmaakt van het Sonderkommando en de taak heeft om medegevangenen richting gaskamers te drijven. Het regende vijfsterrenrecensies en *Son of Saul* won onder meer de Grand Prix-prijs in Cannes en een Oscar voor beste niet-Engelstalige film.

Heel de (film)wereld wist daarna wie Nemes was, en dus ontving ook Hollywood hem met open armen. Toch kwam het tot op heden nooit tot een Amerikaanse film. Nemes maakte in 2018 alleen nog het Hongaarse drama *Sunset*, waarin een jonge vrouw in Boedapest aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog op zoek gaat naar haar broer.

En nu is Nemes terug met zijn derde

film, die hij opnieuw in zijn thuisland Hongarije maakte. *Orphan* is een coming-of-agefilm die zich afspeelt vlak na de Hongaarse revolutie van 1957. Daarbij volgt Nemes vooral het perspectief van het 12-jarige jochie Andor (Bojtorján Barabas), die met zijn moeder woont en opgroeit zonder vader. Voor Andor is zijn vader, die verdween tijdens de Tweede Wereldoorlog, een heilige. De zaken worden op zijn kop gezet als er plots een man op de stoep staat die óók beweert Andors vader te zijn.

PERSOONLIJKE TRAUMA'S

Orphan is voor regisseur Nemes deels autobiografisch, omdat hij zelf ook op zijn 12de hoorde dat zijn levensverhaal heel anders in elkaar stak dan zijn moeder hem tot dan toe had verteld. Nemes maakt daarmee opnieuw een film over diepersoonlijke trauma's tegen de achtergrond van grote historische gebeurtenissen.

Maar Nemes wil vooral dat het publiek *Orphan* ziet als een film over verweesd zijn. Het gaat hem erom dat het publiek meegaat in het perspectief van een jong kind dat opgroeit onder een repressief

'Ik had eigen ervaringen nodig om de waanideeën over de magie van Hollywood los te laten'

regime, maar dat tegelijkertijd ook met een zekere magie de wereld ontdekt. Andor is volgens Nemes "een wees tussen twee werkelijkheden".

Ondanks zijn bewezen diensten duurde het jaren voordat Nemes zijn derde film van de grond kreeg. Natuurlijk, de coronapandemie gooide roet in het eten, en het duurde lang voordat Nemes de financiering rondkreeg. Maar Nemes was zelf ook afgeleid, waarbij we als vanzelf uitkomen bij zijn boosheid.

De Hongaarse regisseur zit er zoals gezegd ogenschijnlijk opgetogen bij als we hem begin september spreken op het filmfestival van Venetië, waar *Orphan* is geselecteerd voor de hoofdcompetitie. Maar het kost Nemes uiteindelijk slechts een minuut of twee voordat hij losgaat over zijn gefnuikte Hollywood-dromen.

Want ja, na *Son of Saul* leek Nemes inderdaad even het nieuwe hebbeding voor Hollywood, als Europese Oscarwinnaar die een van de belangrijkste films van 2015 had gemaakt. En dus kreeg hij talloze telefoontjes om koffie te komen drinken met Amerikaanse producenten die dolgraag een Engelstalige film met hem wilden maken.

ANGST

Maar telkens als een project concreet leek te worden, stuitte Nemes naar eigen zeggen op een muur van onwelwillendheid, omdat ze hem nooit "de sleutels in handen wilden geven".

"Ik heb altijd het idee gehad dat ze vooral verliefd waren op het idee van met me werken. Dat ze me wilden inhuren om een film te maken voor het plaatje. Maar toen dat idee in de praktijk werd ge-

‘Orphan’ is een prachtige coming-of-agefilm, vermomd als een historisch drama

★★★★
Orphan
László Nemes

In het door paranoia ge-
teisterde Hongarije van
de jaren 50 blijft een
klein jongetje hopen om
zijn gedeporteerde vader
weer te zien. Terwijl zich
op de achtergrond socio-
politieke drama’s ontwik-
kelen, richt regisseur
László Nemes zijn lens
op een intiem familie-
drama.

“Ik denk dat je een
goede vader bent”,
fluistert tiener Andor
(Bójtóráj Barabas) in de
donkere kelder van het
appartementgebouw
waar hij met zijn moeder
Klára (Andrea Wasko-
vics) een flatje betreft.
“Alleen ben je er niet.”
Het is 1957, een jaar na
de Hongaarse Opstand
tegen het stalinistische
regime, en terwijl de
communistiche geheime
diensten op de straten
van Boedapest de laatste
rebellens doen verdwijnen,
hoopt Andor op een
mirakel: dat zijn vader
Hirsch, een Joodse man
die tijdens de Tweede
Wereldoorlog werd
gedeporteerd, weer
tevoorschijn komt.

De Hongaarse regis-
seur László Nemes ma-
akte naam met *Son of Saul*
(2015), een schokkend,

Orphan speelt zich af in het woelige Boedapest van 1957. © RV

harvertscheurend
en claustrofobisch
Auschwitz-drama waarin
je meekeek over de
schouder van een Joodse
gevangene die op zoek
ging naar zijn zoon. In
Orphan hanteert hij een
gelijkaardig, vierkantig
beeldformaat, en vaak
filmt hij scènes door
openstaande deuren,
glurend door een kier of
door een sleutelgat: zijn
film speelt zich af in een
wereld waarin alles stiekem
dient te gebeuren, want
er kijkt altijd iemand mee.
Zelfs in het leven van een
12-jarige jongen.

Tegelijk is *Orphan* een
subtieler beestje dan *Son*

of Saul: het drama slui-
mert, maar ontploft niet,
en Nemes’ regie is min-
der radicaal, bijwijlen
zelfs een tikje klassiek,
zonder dat de filmmaker
aan vakmanschap
inboet.

METAFOREN

In een in sepiatinten
gedrenkt Boedapest zet
hij zijn hoofdpersonage
centraal, in het oog van
een sociopolitieke storm.
Orphan is een bedacht-
zame, prachtige coming-
of-agefilm, vermomd als
een historisch drama.

Er vallen vast heel wat
politieke metaforen te
lezen in de plot van
Orphan, zeker wanneer

de gewichtige, boertige
plattelandsslager Berend
(Grégory Gadebois) plots
in het leven van Andor
en zijn moeder opduikt:
hij verborg Klára voor
de nazi’s en eigent zich
daarom het recht toe
zich tot pater familias uit
te roepen, zoals de Rus-
sen na de bevrijding de
plak gingen zwaaien in
Oost-Europa.

Maar de kracht van
Orphan schuilt niet in
zulke metaforen: wel in
het intieme, nu eens
ontroerende en dan
weer onthutsende por-
tret van een jongen die
een vader zoekt. (EWC)

Nu in de bioscoop.

“Er zit een enorme hypocrisie in het
Hollywood-systeem. Wat er gebeurt: je
maakt een film die internationaal aanslaat
en een Oscar wint. Vervolgens benaderen
ze je met een verhaal dat ze goede,
authentieke dingen willen maken, dat ze
verhalen willen vertellen die ertoe doen.
Maar in mijn optiek is het niet meer dan
een verdienmodel: het gaat er alleen maar
om dat ze ronkende persberichten naar
Wall Street kunnen sturen, waarin ze kun-
nen pronken over samenwerkingen met
de nieuwste spraakmakende internationa-
le filmmaker.”

Sinds het succes van *Son of Saul* wordt
Nemes nog steeds benaderd, maar het is
“allemaal weinig waard”, zegt hij. “Ze zeg-
gen dat ze het perfecte project voor je
hebben en dat is dan het slechtste script
dat je ooit hebt gelezen! Naar je eigen
ideeën luisteren ze hooguit voor de vorm.
Ja, ik weet niet of het je is opgevallen,
maar ik ben extreem gedesillusioneerd
door al die ervaringen.”

Nemes gaat nog even door: “Ik begrijp
niet hoe dit businessmodel nog steeds
werkt, met al die idiote *executives* die deze
wereld bevolken. Je gaat bijna hopen op
een revolutie. Kijk naar Warner Bros, de
filmstudio die voltooide films een paar
jaar geleden op de plank legde om ze
nooit meer uit te brengen, alleen maar
omdat ze er een belastingvoordeel kon-
den uithalen. Dat is toch een krankzinnige
manier om met kunst om te gaan?”

“Er zit wat mij betreft iets inherent
kwaadaardigs en corrupts in het hele
Hollywood-systeem. Het is veel te vaak
antikunst. Misschien moeten ook journa-
listen daar niet meer blind in meegaan,
als ze bijvoorbeeld een grote ster mogen
interviewen die een film te verkopen
heeft. Ook daarmee maak je jezelf alleen
maar afhankelijker van de grillen van
grote studio’s en bedrijven.

“Misschien is dat wat ik het meeste mis
in de industrie: de liefde voor de kunst.
Het gaat zo vaak om de commerciële
waarde van films. Sinds wanneer hebben
we film gereduceerd tot *The Wall Street
Journal*?”

SOORT THERAPIE

Eigenlijk is het allemaal één groot circus,
wil Nemes maar zeggen, ook het gesprek
dat we hier nu voeren. “Maar het is tege-
lijkertijd ook een prachtig circus. Ook ik
vind het heerlijk om hier in Venetië rond
te lopen. En de reacties op mijn film ont-
roeren me enorm. Ondanks alle narigheid
in de wereld merk je dat hier nog steeds
een diepe liefde voor film bestaat.”

Het brengt ons even terug bij *Orphan*,
de film die de aanleiding was voor dit
gesprek. Nemes: “Deze film is voor mij
ook een soort therapie. Ik ben getrouwd
met een psycholoog en praat daardoor
voortdurend over de dingen die me
dwarszitten. Maar een filmset is op zich-
zelf natuurlijk ook een enorm sterke
therapiesetting.

“Daarbij gaat het ook over het verwer-
ken van mijn eigen ervaringen waar we
het net over hadden. Er zit een bepaalde
boosheid in mij en die komt voor een be-
langrijk deel voort uit het succes van *Son
of Saul*. Als beginnend filmmaker beland
je in een situatie waarin alles opeens in
een nieuw perspectief wordt geplaatst,
zeker als het zo’n groot succes wordt.
Iedereen wil je, maar dat zorgt ook voor
een immense druk.

“Want hoe geef je je carrière richting als
je debuteert met een hoogtepunt? Is er
daarna nog plaats voor mij? Ik weet het
eerlijk gezegd nog steeds niet, succes kan
razendsnel weer verdwijnen.”

Meer nog dan gefrusteerd is Nemes
bezorgd om het klimaat voor films en
kunst. “Kunst is voor iedereen, het biedt
lucht. Ik heb het gevoel dat we die zuur-
stof kwijtraken, dat we minder gedeelde
nieuwe verhalen krijgen om te vertellen
bij de open haard. Maar het is zo’n crucia-
le menselijke behoefte! Kunst is zuurstof.
TikTok gaat die plek echt niet innemen;
het maakt het zuurstoftekort alleen maar
groter. Noem me zwaarmoedig, maar dit
zijn dingen waar ik bijzonder slecht van
slaap.”

bracht, bleek alles voortdurend moeilijk
en onmogelijk. Het voelde alsof er werd
gezegd: ja, we willen jou, maar niet per se
jouw visie. De angst regeerde en dat
maakte het onmogelijk om iets van de
grond te krijgen. Heel frustrerend.”

En natuurlijk, misschien is hij niet de
makkelijkste om mee samen te werken,
dat geeft Nemes zelf toe. Maar de contro-
leldrang die in Hollywood heerst, had hij
eerder nog niet meegemaakt. Niets vindt
hij zo verschrikkelijk, vertelt hij, als pro-
ducenten en studiobonzen die hem voort-

durend in de nek hijgen, die zich bemoei-
en met elk lullig detail in het script.
Nemes wilde zijn verhalen vertellen,
Hollywood-types wilden dat Nemes hún
verhalen vertelde.

“Ik dacht na het succes van *Son of Saul*
naïef dat ze klaarstonden om mij alle vrij-
heid van de wereld te geven. Ik moet in-
middels lachen als mensen over Amerika
spreken als ‘the land of the free’. Daar lijkt
het totaal niet meer op, toch?”

Naar eigen zeggen ervoer hij bij het
maken van zijn derde film veel meer vrij-

In *Orphan* ervaart
de 12-jarige Andor
dat zijn levens-
verhaal anders in
elkaar steekt dan
zijn moeder hem
heeft verteld. © RV

‘Ik moet lachen
als men de VS
‘the land of the free’
noemt. Daar lijkt
het totaal niet
meer op, toch?’

heid in het politiek onstuimige Hongarije
(ten tijde van het interview was Viktor
Orbán nog minister-president). Ironisch,
noemt hij dat zelf.

“Iedereen heeft het altijd maar over de
Hollywood-droom, en ik geloofde daar
zelf ook in. Hollywood, dat is waar het al-
lemaal om draait. Ik ga het maken, ik
word een wereldwijd bekende ster! Maar
blijkbaar had ik toch echt mijn eigen erva-
ringen nodig om af te rekenen met die
illusies, om de waanideeën over de magie
van Hollywood los te laten. Er is weinig
om nog van te dromen.”

HYPOCRISIE

Nemes werkte naar eigen zeggen onder
meer even aan een “duistere film” met
Jacob Elordi en Lily-Rose Depp in de
hoofdrollen. Hij heeft de hoop om de film
te maken nog niet helemaal opgegeven,
maar alleen als het op zijn manier kan. Zo
niet, dan maakt hij die film gewoon met
minder middelen en andere acteurs in
zijn thuisland.

“Ik droom niet meer. Ik heb er vrede
mee als het niet op die manier lukt.”

Maar direct hierna slaat de berusting
toch weer om in diepgevoelde frustratie.